

گفت وگویی «ایران» با زهرا اینچه درگاهی و مریم طوسی

بررسی ۱۰۰ سال ورزش زنان ایران

◀ **حامد جبرودی / ورزش ایران در**

طول سالیان متمادی، دوران پر فراز و نشیبی را سپری کرده است. در رابطه با مبدأ پیدایش ورزش بانوان، باید به بیش از ۱۰۰ سال پیش رجوع کرد. حدود سال ۱۲۹۶ برخی دخترانی که اجازه تحصیل در آن دوران داشتند، در مکاتب ورزش می کردند. البته منظور نه ورزش حرفه ای، بلکه آغاز جدی گرفتن ورزش در میان بانوان است. در سال ۱۳۰۶ «قانون ورزش اجباری در مدارس» به تصویب رسید تا ورزش وارد یکی از ارکان های دولتی ایران شود. قانونی که دختران دانش آموز را هم شامل می شد. با این حال و تا اوایل دهه ۲۰، ورزش کردن در میان زنان و دختران ایرانی، محلی از اعراب نداشت و اصلاً موضوعی بسیار عجیب تلقی می شد. با تمام این اوصاف رشد آهسته ورزش بانوان ایران ادامه داشت، هر چند این رشد بر طبق متر و معیارهای جهانی سرعت قابل توجهی نداشت. المپیک ۱۹۶۴ توکیو، اولین المپیک بود که زنان ایرانی در آن حاضر بودند. در این رقابت ها، نازلی بیات ماکو در پرش ارتفاع، ژولیت گفرکف در پرتاب دیسک و سیمین صفامهر در دو ۱۰۰ متر و پرش طول، دوومیدانی کاران ایرانی بودند و در رشته ژیمناستیک هم جمیله سروری حضور داشت. در بازی های آسیایی ۱۹۷۴ تهران، مهوش شفاعی، گیتی محبان، ژیلا الماسی، مریم شریعت زاده و مریم آچاک تیم شمشیربازی زنان ایران را تشکیل می دادند که این تیم توانست اولین مدال طلای ورزش زنان ایران در مسابقه ای معتبر و بین المللی را کسب کند. مهوش شفاعی در این مسابقات توانست افتخار کسب اولین مدال انفرادی ورزش زنان ایران در مسابقه ای معتبر و بین المللی را نیز به دست آورد. در المپیک ۱۹۷۶ مونترال هم الماسی، محبان و شفاعی شمشیربازان راه یافته به این رقابت ها بودند و در بخش تیمی هم به همراه آچاک با حریفان خود مبارزه کردند. با پیروزی انقلاب اسلامی و پس از آن جنگ تحمیلی، ورزش بانوان با وقفه ای طولانی مدت روبه رو شد ولی دهه ۷۰ آغازی نه چندان قدرتمند برای شروع دوباره ورزش بانوان به شمار می رود. در پارالمپیک بارسلونا ۱۹۹۲ مهناز کاظمی، منصوره اسوادی و سارا عزیزی، ۳ بانوی ایران برای اولین بار در تاریخ پارالمپیک راهی این بازی ها شدند. در المپیک ۱۹۹۶ آتلانتا، لیدا فریمان نخستین زن تاریخ ورزش ایران بود که پرچمداری کاروان ایران را عهده دار شد. در حالی که فردای افتتاحیه المپیک باید مسابقه می داد و او فقط با ۳ ساعت خواب، در رقابت های تیراندازی المپیک شرکت کرد و البته در همان مرحله مقدماتی حذف شد. در دهه ۸۰، اعزام

بانوان ورزشکار به رقابت های برون مرزی بیشتر شد و ورزشکاران مطرح بیشتری از جامعه ورزش بانوان به ایران معرفی شدند. ضمن آنکه فعالیت های برون مرزی رشته های تیمی نظیر فوتبال، فوتبال و والیبال بیشتر شد. همچنین بیشتر از هر زمان دیگری پای مدرسان و مربیان خارجی به ورزش بانوان ایران باز شد. ورزشکاران رشته های تیمی و انفرادی که پیش از این فقط جهت حضور در رقابت های مختلف به خارج از کشور می رفتند، این بار برای برگزاری اردوها و دیدارهای تدارکاتی و تمرینی و البته دوره های آموزشی راهی آن سوی مرزها و آب ها شدند. در المپیک ۲۰۰۸ پکن، هما حسینی در قایقرانی دومین پرچمدار کاروان ایران در این رقابت ها بود. البته تمامی این پیشرفت ها به معنای کنار رفتن موانع و کاستی ها نبود و چه بسا که گاهی این موانع بیشتر هم شدند. اما دهه ۹۰ که در سال پایانی آن به سر می بریم، دهه ای طلایی برای ورزش بانوان بوده است. چرا که مدال های جهانی بیشتری به سبد ورزش بانوان ایران اضافه شد و حضور بانوان ایرانی در رقابت های المپیک و پارالمپیک چشمگیر بود. در این دهه ورزش بانوان ایران بیشتر از هر زمان دیگری طعم نخستین ها را چشید. نخستین سهمیه بانوان المپیک ایران در رشته پینگ پنگ توسط ندا شهنساری برای حضور در المپیک ۲۰۱۲ لندن به دست آمد. زهرا نعمتی نخستین بانوی معلول تیرانداز ایرانی و در پارالمپیک ۲۰۱۲ لندن به مدال طلا رسید. نخستین مدال جهانی کاراته در سال ۲۰۱۴ توسط حمیده عباسعلی با کسب مدال نقره کسب شد. تیم ملی فوتبال بانوان در سال ۲۰۱۵ نخستین قهرمانی خود در آسیا را جشن گرفت. در المپیک ۲۰۱۶ ریو که پرچمدار آن زهرا نعمتی بود، او با کسب هر دو سهمیه المپیک و پارالمپیک، در پارالمپیک ۲۰۱۶ هم مدال طلا کسب کرد اما کیمیا علیزاده در وزن ۵۷ کیلوگرم نتواندوزنان، صاحب مدال برنز شد تا با تاریخ سازی، اولین بانوی مدال آور ایران در المپیک شود. در سال ۲۰۱۷ تیم ملی ووشو ایران در حالی برای اولین بار در تاریخ، قهرمان جهان شد که الهه منصوریان، شهربانو منصوریان و فریناز نذیری، ۳ طلا از ۷ مدال طلای کاروان ایران را به دست آوردند. در بازی های آسیایی ۲۰۱۸ جاکارتا هم که ۹۹ زن ورزشکار ایرانی در ۲۷ رشته مختلف حضور داشتند، تیم ملی کبدمی زنان به قهرمانی رسید و ۱۰ مدال نقره (۲ مدال تیمی) و ۷ مدال برنز (۲ مدال تیمی) کسب شد. با این حال، افتخار آفرینی بانوان ایرانی همچنان ادامه دارد. هر چند که کاستی هایی وجود دارد و رشته های مختلفی مغفول مانده و به چشم نیامده اند که به طور حتم باید به آنها رسیدگی کرد.

■ **اینچه درگاهی: من بخشی از تاریخ شفاهی ورزش بانوان بعد از انقلاب هستم**

برای بررسی شرایط ورزش زنان ایران به سراغ زهرا اینچه درگاهی رئیس فدراسیون ژیمناستیک رفتیم که خودش یکی از ورزشکاران این رشته در سال های گذشته بوده و حالا در قامت یک مدیر در تنها فدراسیونی که رئیس آن زن است، فعالیت می کند. او در گفت وگویی که با خبرنگار «ایران» داشت، درباره شرایط این فدراسیون توسط خودش به عنوان یک زن، چنین توضیح داد: «من حدود ۴۳ سال سابقه حضور در ژیمناستیک دارم، یعنی از سال ۱۳۵۶. در ۳ سال گذشته افتخار حضور در فدراسیون ژیمناستیک را داشتم و حقیقتاً فدراسیون را در شرایطی تحویل گرفتم که مشکلات زیادی داشت. از بدهی های سنگین تا سازماندهی تیم های ملی که بسیار نیاز به کمک و حمایت داشتیم. بدهی راقص بند کردیم و در حال پرداخت شان هستیم اما اجازه ندادیم که این بدهی ها برنامه های تیم های ملی را تحت تأثیر قرار دهد و نزدیک به ۱۰۰ اردوی ملی برای ۸ شاخه مختلف که در آن فعال هستیم، داشته ایم. من یک برنامه ریزی ۸ ساله را در مجمع فدراسیون ارائه دادم و چارت فدراسیون را مطابق با چارت فدراسیون جهانی و مطابق با کشورهای که رشد جهشی در ژیمناستیک داشتند تغییر دادم. حسابرسی فدراسیون در این دوره توانسته بهترین درجه را بین فدراسیون های ورزشی کسب کند.» او به موفقیت های دیگر ژیمناستیک ایران هم اشاره کرد: «ایران در حال حاضر جزو کشورهای مجوریتی (majority) فدراسیون جهانی ژیمناستیک است که کشورهای با رأی و نفوذ بالا هستند. اگر همه کشورها یک حق رأی دارند، مجوریتی ها که ۳۶ کشور هستند ۲ یا ۳ حق رأی دارند و ما هم به تازگی جزو آنها شده ایم. مادر ابتدای فعالیت مان در رنگ نبودیم ولی سال بعد در رده ۶۸ جهان بودیم و سال بعد در رنگ ۵۰ قرار گرفتیم و این صعود جزو افتخارات ماست. هر چند که هنوز راه درازی داریم. من افتخار این را داشتم که سال گذشته جزو ۲۰ مدیر برتر ژیمناستیک جهان قرار گرفتم و به کارگاه های مدیریت ورزش در جهان دعوت شدم و این دوره ها را هم گذراندم که بسیار خوب بود.»

ژیمناستیک یکی از رشته های پر مدال در المپیک محسوب می شود. ایران برای موفقیت در المپیک هم برنامه ای دارد؟ اینچه درگاهی به این سؤال چنین پاسخ داد: «بله ما برای حضور در المپیک برنامه ریزی کرده ایم. البته برای المپیک توکیو خیلی دیر بود که برنامه ریزی کنیم. چون کشورهای دیگر از سال های خیلی قبل تر برنامه داشتند. با این حال خدا لطف داشت و نتایج خیلی خوبی کسب کردیم.